

POSTANOWIENIE

Dnia 11 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Iwulski

w sprawie z odwołania T. S.A. z siedzibą w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Warszawie
z udziałem M. B., L. L., P. K. i L. sp. z o.o. z siedzibą w W.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 11 stycznia 2023 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 18 listopada 2021 r., sygn. akt III AUa 122/20,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, [...] Oddział w Warszawie na rzecz odwołującej się T. S.A. w W. kwotę 960 (dziewięćset sześćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 7 grudnia 2015 r. i trzema decyzjami z dnia 8 grudnia 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w Warszawie (ZUS) stwierdził, że M. B., L. L., J. K. i P. K. podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym u płatnika składek T. S.A. z siedzibą w W. (T. S.A.) z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w okresie od 1 lipca 2014 r. do nadal.

Wyrokiem z dnia 13 listopada 2019 r., XIII U 529/16, Sąd Okręgowy-Sąd Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie oddalił odwołania oraz zasądził od T. S.A.

na rzecz organu rentowego kwotę 720 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Wyrokiem z dnia 18 listopada 2021 r., III AUa 122/20, III AUz 14/20, Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 1 i poprzedzającą go decyzję z dnia 7 grudnia 2015 r. ZUS w ten sposób, że stwierdził, iż: M. B. podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym u płatnika składek T. S.A. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w okresie od 1 lipca 2014 r. do 31 lipca 2015 r. (pkt I.); zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 1 i poprzedzającą go decyzję ZUS z 8 grudnia 2015 r. w ten sposób, że stwierdził, iż: J. K., P. K. i L. L. podlegali obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym u płatnika składek T. S.A. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w okresie od 1 lipca 2014 r. do 31 marca 2015 r. (pkt II., III. i IV.); oddalił apelację w pozostałej części (pkt V.); oddalił zażalenie (pkt VI.) oraz zasądził od T. S.A. na rzecz organu rentowego kwotę 320 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w instancji odwoławczej (pkt VII.).

Powyższy wyrok organ rentowy zaskarżył w zakresie pkt I, II, III, IV i VII, zarzucając w skardze kasacyjnej naruszenie: - art. 327¹; - art. 382 w związku z art. 473 § 1 k.p.c., - art. 245 k.p.c.; - art. 30 § 1 pkt 3 k.p. w związku z art. 61 § 1 k.c. i art. 300 k.p.; - art. 30 § 1 pkt 3 i § 3 k.p. w związku z art. 60 k.c.; - art. 97 § 1 k.p. w związku z art. 60 k.c. i art. 300 k.p.; - art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (dalej ustawa systemowa) w związku z art. 23¹ k.p.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący uzasadnił oczywistą zasadnością skargi, gdyż rozwiązanie umowy o pracę przez podmiot trzeci (L. - podmiot, który w sposób pozorny "przejął" część zakładu pracy) niezwiązany żadnym węzłem prawnym z T. S.A. i ubezpieczonym, nie może być uznane za wystarczającą przesłankę do uznania, iż stosunek pracy zawarty z T. S.A. ustał, z uwagi na to, że samo świadectwo pracy wskazujące na datę rozwiązania stosunku pracy nie jest jednostronną czynnością pracodawcy wskazującą na zamiar rozwiązania umowy, tylko oświadczeniem wiedzy pracodawcy, który - sporządzając świadectwo pracy - pozostaje w słusznym bądź mylnym przeświadczeniu, że dany stosunek pracy uległ rozwiązaniu.

Mając na uwadze powyższe, skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, a w sytuacji uznania przez Sąd Najwyższy, że podstawa naruszenia prawa materialnego jest oczywiście uzasadniona, o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i orzeczenie w tym zakresie co do istoty sprawy przez oddalenie odwołania oraz o zasądzenie od odwołującej się spółki na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Odwołująca się spółka w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie, a także w obu przypadkach o zasądzenie od skarżącego na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia w celu jej merytorycznego rozpoznania. Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia. Nie przysługuje od każdego orzeczenia sądu drugiej instancji, które nie satysfakcjonuje strony skarżącej. Wnosi się ją do Sądu Najwyższego od prawomocnego wyroku poza tokiem instancji. Jej przyjęcie do merytorycznego rozpoznania musi być uzasadnione istotnym interesem publicznym, w szczególności potrzebą dokonania wykładni przepisów, które jeszcze nie doczekały się sądowej interpretacji albo wywołują wątpliwości interpretacyjne, rozstrzygnięciem istotnych zagadnień prawnych, zwłaszcza o charakterze precedensowym, dotychczas nierozważanych przez Sąd Najwyższy, wreszcie wyeliminowaniem orzeczeń oczywiście i rażąco wadliwych. Wniesienie skargi kasacyjnej doznaje istotnych ograniczeń, pozwalających Sądowi Najwyższemu na wstępną selekcję spraw, które będą merytorycznie rozpoznane (tzw. przedsąd).

Wymagania konstrukcyjne skargi określa art. 398⁴ § 1 i 2 k.p.c., nakładając na skarżącego między innymi obowiązek zawarcia w skardze wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania oraz jego uzasadnienia. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych

budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie (sporządzone odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) powinno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Sąd Najwyższy w ramach tzw. przedsądu bada tylko powołane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie, zaś cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie przez skarżącego istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym.

Odnosząc się do przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., należy zauważyć, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika ona zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPIUS 2002 nr 20, poz. 494; z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Jeżeli więc przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania miałyby być okoliczność, że skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁴ § 1 w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), skarżący powinien w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta "oczywistość" i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia, koncentrując się na wykazaniu kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu

podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

Skarżący nie spełnił opisanych oczekiwań co do wymagań konstrukcyjnych skargi kasacyjnej. Przede wszystkim nie wskazał, jaki przepis został w sposób oczywisty naruszony przez Sąd drugiej instancji, a jak wywiedziono wyżej, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., gdy w sprawie doszło do kwalifikowanego, oczywistego naruszenia przepisu prawa - jasnego i jednoznacznego, którego wykładnia i stosowanie nie budzi żadnych wątpliwości.

Należy zauważyć, że nawiązanie współpracy w ramach działalności gospodarczej z T. S.A. przez jej dotychczasowego pracownika może stanowić podstawę do przyjęcia, że doszło do ustania stosunku pracy w sposób dorozumiany (art. 60 k.c.), a zatem przedstawione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania argumenty nie świadczą o oczywistym naruszeniu art. 30 § 1 pkt 3 k.p. w związku z art. 61 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p., przez ich niezastosowanie czy art. 30 § 1 pkt 3 i § 3 k.p. w związku z art. 60 k.c. (bo z tymi przepisami koreluje podniesiona we wniosku argumentacja). Innymi słowy, istotnie L. (podmiot który - wedle ustaleń - w sposób pozorny "przejął" część zakładu pracy) nie mógł skutecznie rozwiązać umowy o pracę, której stronami byli ubezpieczeni i T. S.A., ale mogły tego dokonać same strony - ubezpieczeni i T. S.A., zmieniając w drodze dorozumianego porozumienia formę zatrudnienia z umowy o pracę na współpracę w ramach działalności gospodarczej. Inną natomiast kwestią jest to, czy takiemu rozumowaniu nie sprzeciwiają się przepisy art. 22 § 1¹ i 1² k.p., ale to zagadnienie nie zostało podjęte w skardze kasacyjnej - ani w jej podstawach, ani w uzasadnieniu. Innymi słowy, można by rozważać oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, gdyby wykazano, że - mimo ujęcia zatrudnienia w ramy jednoosobowej działalności gospodarczej - zatrudnienie to charakteryzowało się cechami określonymi w art. 22 § 1 k.p. wskazującymi na istnienie stosunku pracy.

Sąd Najwyższy dostrzegł, że ubezpieczony J. K. będący w sprawie zainteresowanym zmarł w dniu 6 listopada 2018 r., czyli przed wyrokiem Sądu pierwszej instancji. Jednakże według art. 477¹¹ § 2 *in fine* k.p.c. do zainteresowanego przepisu art. 174 § 1 k.p.c. nie stosuje się. Oznacza to, że

śmierć zainteresowanego (utrata bytu prawnego zainteresowanego niebędącego osobą fizyczną) nie stanowi przyczyny zawieszenia postępowania z urzędu. A więc należy kontynuować postępowanie bez udziału tego zainteresowanego, tak jakby nie zgłosił swojego udziału w sprawie (należy pominąć jego udział w komparycji orzeczenia, tak trafnie uczynił Sąd Apelacyjny). Postępowanie toczy się więc (bez uczestnictwa zmarłego zainteresowanego) między płatnikiem składek (pracodawcą) a ZUS. To, że chodzi wówczas o podleganie ubezpieczeniu w przeszłości nie ma znaczenia, gdyż dopuszczalne jest takie ustalenie także w sytuacji, gdy należności z tytułu składek na te ubezpieczenia uległy przedawnieniu (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2016 r., III UZP 8/16, OSNP 2016 nr 12, poz. 153).

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto na mocy art. 108 § 1 i art. 98 § 1 k.p.c. w związku art. 398²¹ k.p.c. w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2018 r., poz. 1800 ze zm.).